АНАЛИЗ
НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА ЦЕНОВО

(във връзка с разработване на Областна стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за периода 2025-2026 г.)

I. Законово основание за разработване на анализа

Анализът на потребностите за личностно развитие на децата и учениците в Община Ценово е разработен в съответствие с изискванията на ЗПУО, влязъл в сила на 01.08.2016 г., във връзка с чл. 196, ал. 1, според който областният управител организира разработването на областна стратегия за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, въз основа на анализ на потребностите от подкрепа във всяка община на територията на областта. Законът за предучилищното и училищното образование внася ново качество в нашето образование, като регламентира приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование и въвежда осигуряването на условия за предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата – обща и допълнителна. Подкрепата за личностно развитие трябва да се предоставя на всяко дете и ученик, като се осигури подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им и бъде в съответствие с индивидуалните им образователни потребности. Анализът ще допринесе за установяване на реалните потребности и подобряване качеството на образование, както и на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците на територията на Община Ценово.

В обхвата на анализа са включени всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на Община Ценово, социалната услуга за деца – Център за обществена подкрепа /ЦОП/ в с. Ценово и дейността на Местната комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни /МКБППМН/.

II. Цели и обхват на анализа

Основната цел на анализа е да очертае някои приоритетни потребности при определяне нуждите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, които институциите в системата на предучилищното и училищното образование трябва да осигурят чрез разработване и прилагане на цялостни политики за изграждане на позитивен климат, ефективна комуникация и сътрудничество между всички участници в процеса на образование, утвърждаване на позитивна дисциплина, използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушването на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

Привличането и задържането на децата в детските градини и учениците в училищата е особено актуален и значим проблем на нашето общество. Детската градина и училището имат за своя отговорност да осигурят равен старт на децата и учениците за по-нататъшното им обучение.

Разнородният състав на децата и учениците в Община Ценово – българи, роми и турци, налага специфични и конкретни за отделната етническа общност подходи и похвати, за да станат детските градини и училищата в общината привлекателни места, където наред с усвояването на задължителните образователни знания и умения, да бъдат осигурени и необходимите условия за личностното развитие на децата и учениците.

Спецификата на условията на живот в малкото населено място, нагласите и очакванията на хората, особеностите на обществената и семейната среда, както и индивидуалните характеристики на всяко дете и ученик обуславят необходимостта от планирането на

стратегически цели и реализирането на конкретни дейности, насочени към потребностите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците на територията на общината.

III. Стратегически цели

- Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.
- Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.
- Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите, залегнали в Закона за предучилищното и училищно образование и Наредбата за приобщаващото образование.
- Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение на деца и ученици със специални образователни потребности в институциите в системата на предучилищното и училищно образование.
- Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.
- Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

Законът за предучилищното и училищното образование /ЗПУО/ определя образованието като национален приоритет, който се гарантира чрез прилагането на основополагащи принципи:

- ориентираност към интереса и към мотивацията на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- равен достъп до качествено образование и приобщаване на всеки ученик;
- равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на училищното образование;
- хуманизъм и толерантност;
- съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;
- иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите;
- прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;
- автономия за провеждане на образователни политики и самоуправление;
- ангажираност на общината и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.

IV. Необходими дейности за реализиране на стратегическите цели по потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ценово

1. Демографска картина и тенденции

Демографската характеристика на Община Ценово следва тенденциите на намаляване броя на населението, характерни както за общината, така и за областта, и за страната, в резултат на намаляване броя на родените деца и интензивната емиграция на младите хора в активна възраст.

Регистрираните по постоянен адрес в Община Ценово към 31.12.2024 г. наброяват **4809** души по данни от ГД „ГРАО“. Те съставляват едва 2,00 % от населението на Област Русе.

За периода 2020-2024 г. се наблюдава трайна тенденция към намаляване на населението, както на област Русе, така и на Община Ценово.

Адресно регистрирани по постоянен адрес в Община Ценово към 31 декември 2020-2024 г.

Година	Община Ценово	Област Русе
2024	**4809**	**241283**
2023	4916	243312
2022	5002	244979
2021	5112	247392
2020	5244	250947

Източник: ГД „ГРАО“

Продължава тенденцията на обезлюдяване на селата, както и на напускане на младите хора в търсене на работа.

Механично движение на населението през 2023 г. по области, общини и пол

Община	Заселени			Изселени			Механичен прираст		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	Жени
Ценово	**108**	62	46	**76**	35	41	**32**	27	5

Източник: НСИ

Много жители са регистрирани в общината, но живеят и работят извън региона. Предпочитани места са по-големите градове в страната или в чужбина. По отношение на възрастта, тенденцията към застаряване на населението се запазва.

Възрастовата структура е определяща, както за количеството и качеството на човешките ресурси в общината, така и за демографския ѝ потенциал, и не на последно място – за натовареността на социалната система на общината.

Естествено движение на населението през 2023 г. по области, общини и пол

Области	Живородени			Умрели			Естествен прираст		
Общини	**всичко**	**момчета**	**момичета**	**Всичко**	**мъже**	**Жени**	**всичко**	**мъже**	**жени**
Област Русе	**1379**	**714**	**638**	**3406**	**1752**	**1654**	**-2027**	**-1011**	**-1016**
Борово	30	15	15	115	52	63	-85	-37	-48
Бяла	87	43	44	230	113	117	-143	-70	-73
Ветово	80	46	34	187	104	83	-107	-58	-49
Две могили	41	21	20	147	83	64	-106	-62	-44
Иваново	45	23	22	229	112	117	-184	-89	-95
Русе	995	542	453	2162	1106	1056	-1167	-564	-603
Сливо поле	78	44	34	202	112	90	-124	-68	-56
Ценово	***23***	***7***	***16***	***134***	***70***	***64***	***-111***	***-63***	***-48***

Източник: НСИ

Видно от изнесените данни, смъртността през 2023 г. в Община Ценово значително надвишава раждаемостта. Естественият прираст на населението в община Ценово е с неблагоприятни показатели.

Намалението на населението е един от основните лимитиращи фактори за бъдещото развитие на общината, които се отразяват негативно най-вече върху работната сила и възпроизводствения потенциал на територията.

2. *Анализ на училищната мрежа в Община Ценово. Брой паралелки, деца, ученици, педагогически и непедагогически персонал по учебни заведения*

Образователната инфраструктура в Община Ценово се състои от четири основни училища – ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово, ОУ „Свети Климент Охридски“ в с. Долна Студена, ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово и ОУ „Алеко Константинов“ в с. Новград и четири детски градини – ДГ „Баба Тонка“ в с. Ценово, ДГ „Щастливо детство“ в с. Долна Студена, ДГ „Славейче“ в с. Новград и ДГ „Радост“ в с. Караманово. В селата Кривина, Джулюница, Белцов, Пиперково и Беляново няма образователни институции.

На всички деца и ученици са осигурени необходимите условия за осъществяване на обучението им. В училищата и градините на територията на Община Ценово през учебната 2023/2024 година се обучаваха общо **151** ученици и **102** деца. За учебната 2024/2025 г. в образователните институции от общината се обучават общо **149** ученици и **96** деца.

В броя на децата от детските градини се наблюдава тенденция на запазване сходно равнище през последните 5 учебни години.

Брой деца в детските градини в Община Ценово по учебни години

№	Населено място Детска градина	Брой деца през учебната **2020-2021**	Брой деца през учебната **2021-2022**	Брой деца през учебната **2022-2023**	Брой деца през учебната **2023-2024**	Брой деца през учебната **2024-2025**
1.	с. Ценово – ДГ „Баба Тонка“	30	30	28	34	34
2.	с. Долна Студена – ДГ „Щастливо детство“	30	28	23	29	30
3.	с. Новград – ДГ „Славейче“	16	16	17	15	15
4.	с. Караманово – ДГ „Радост“	24	24	21	24	17
Общо:		**100**	**98**	**89**	**102**	**96**

Източник: Данни от НЕИСПУО, съхранявани в Община Ценово

В табличен вид са посочени децата и учениците на територията на общината по възраст и вид на обучение към 31 декември 2024 г.

Брой деца и персонал в детските градини в Община Ценово
за учебната 2024/2025 г.

№ по ред	НАСЕЛЕНО МЯСТО ДЕТСКА ГРАДИНА	ДЕЦА					ПЕРСОНАЛ		
		Брой групи	Разновъзрастова група (2 - 3 г.)	Подготвителна група	Общ брой деца	Ресурсно подпомагане	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Общо
1.	с. Ценово – ДГ „Баба Тонка“	2	13	21	**34**	-	4	5	9
2.	с. Долна Студена – ДГ „Щастливо детство“	1 смесена	10	20	**30**	-	2	6	8
3.	с. Новград – ДГ „Славейче“	1 смесена	4	11	**15**	1	2	4	6
4.	с. Караманово – ДГ „Радост“	1 смесена	3	14	**17**	-	2	5	7
ОБЩО:		5	30	66	**96**	1	10	20	**30**

Източник: НЕИСПУО

Най-голям брой деца посещават детската градина в с. Ценово, където групите са две. В останалите три детски градини – в селата Долна Студена, Караманово и Новград, обучението на децата се осъществява в по една смесена група. Тревожна е тенденцията на малък брой деца в детските градини.

Брой ученици и персонал в училищата в Община Ценово
за учебната 2024/2025 г.

№ по ред	НАСЕЛЕНО МЯСТО, УЧИЛИЩЕ	УЧЕНИЦИ									ПЕРСОНАЛ		
		Брой паралелки	I – IV клас брой ученици	V–VII Клас брой ученици	**Общо ученици**	Дневна ФО	Целодневна ФО	Индивидуална ФО	Самостоятелна ФО	Ресурсно подпомагане	Педагогически специалисти	Непедагогически персонал	Общо
1.	с. Ценово ОУ „Христо Ботев“	**5**	29	26	**55**	55	25	0	0	8	8	4.5	12.5
2.	с. Долна Студена ОУ „Свети Климент Охридски“	**4**	29	21	**50**	50	25	0	5	0	7	3.5	10.5
3.	с. Новград ОУ „Алеко Константинов“	**4**	9	4	**13**	13	0	0	0	0	6	1.5	7.5
4.	с. Караманово ОУ „Христо Ботев“	**4**	22	9	**31**	31	0	0	0	0	6	2.5	8.5
ОБЩО:		**17**	**89**	**60**	**149**	**149**	**50**	**0**	**5**	**8**	**27**	**12**	**39**

Източник: НЕИСПУО

През настоящата 2024/2025 учебна година най-голям е броят ученици в ОУ „Христо Ботев“ – с. Ценово. В училището в с. Долна Студена се обучават деца само от същото населено място, докато в училището в с. Ценово се обучават деца от три села – Ценово, Белцов и Пиперково. С най-малък брой ученици /13/ е ОУ „Алеко Константинов“ – с. Новград. Там ситуацията е най-сериозна, тъй като учениците са от четирите села – Новград, Кривина, Джулюница и Беляново, като от с. Беляново и с. Джулюница няма ученици. Много голям е процентът на учениците от Новград и Кривина, които са предпочели по една или друга причина да учат в гр. Свищов и гр. Бяла – 60 %, а това са 20 деца, с които общият брой на учениците от ОУ „Алеко Константинов“ би бил 33 за настоящата учебна година.

Транспортът на децата и учениците се осъществява с 2 училищни автобуса, предоставени от МОН на Община Ценово.

Брой ученици по училища и учебни години

№	Населено място Училище	Брой ученици през учебната **2020-2021**	Брой ученици през учебната **2021-2022**	Брой ученици през учебната **2022-2023**	Брой ученици през учебната **2023-2024**	Брой ученици през учебната **2024-2025**
1.	с. Ценово – ОУ „Христо Ботев“	60	57	50	51	55
2.	с. Долна Студена – ОУ „Св. Кл. Охридски“	47	47	60	57	50
3.	с. Новград – ОУ „А. Константинов“	18	15	17	14	13
4.	с. Караманово – ОУ „Христо Ботев“	30	29	27	29	31
	Общо:	**155**	**148**	**154**	**151**	**149**

Източник: Данни от НЕИСПУО, съхранявани в Община Ценово

От информацията става ясно, че за последните пет години (сравнявайки 2020/2021 и 2024/2025 учебни години) броят на учениците е намалял с 6, а през настоящата учебна година спрямо предходната се бележи намаление от 2 ученици. Наблюдава се тенденция за по-нисък общ брой ученици в училище „Алеко Константинов“ в с. Новград, въпреки че това е едно от големите населени места в Община Ценово. Младите хора предпочитат да се преселят в по-големите градове или в чужбина, с което селата значително се обезлюдяват. Освен осезаемото намаляване на населението в селата, друга причина за спада в броя на учениците в училищата на територията на общината е това, че все повече родители предпочитат да записват децата си в училищата в близките градове – Бяла и Свищов.

Сградният фонд на образователните институции е в добро състояние и отговаря на санитарно-хигиенните и противопожарните изисквания. По необходимост се извършват текущи ремонти с осигуряване на максимално добри условия за провеждане на образователно-възпитателния процес.

През 2024 г. по Национална кампания „За чиста околна среда“ 2024 на тема „Обичам природата и аз участвам“ към Министерство на околната реда и водите (МОСВ) и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околна среда (ПУДООС) са спечелени 4 проекта, три от които в училища и детски градини на територията на Община Ценово:

- ✓ Проект за озеленяване и възстановяване на зелени площи в Детска градина „Щастливо детство“ в с. Долна Студена на обща стойност: 7 500.00 лева с ДДС. С изпълнението на проекта са доставени и монтирани нови архитектурни елементи – 1 бр. детска люлка тип везна – четириместна, 1 бр. детска люлка тип махало – тип гнездо, 1 бр. детска клатушка,

тип папагал за деца от 2 до 6 г., 1 бр. детска клатушка, тип жираф двуместна за деца от 3 до 12 г., 1 бр. детска клатушка, тип мотоциклет за деца от 3 до 12 г., 1 бр. детска клатушка, тип кученца – двуместна за деца от 3 до 12 г., 1 бр. занимателна игра – тип „Ребус – цветове“, детска пързалка – тип гъбка за деца от 1 до 3 г. и 1 бр. детска клатушка, тип зебра – за деца от 3 до 12 г. С цел опазване на чистотата в дворното пространство е поставено и 1 бр. стационарно кошче за отпадъци. Почистен е терен с площ 0.100 кв. м и са засадени 4 бр. туя и 4 бр. катерливи рози.

- ✓ Проект за озеленяване и възстановяване на зелени площи в Детска градина „Славейче” в с. Новград на обща стойност: 7 500.00 лева с ДДС. С изпълнението на проекта е почистен терен с площ 0.050 кв. м и са засадени 5 бр. кипариси и 10 бр. сезонни цветя. В дворното пространство са монтирани детска двойна люлка, две детски къщички за използване на открито, детска въртележка и детски батут с предпазна мрежа.
- ✓ Проект за озеленяване и възстановяване на зона за отдих в ОУ „Св. Климент Охридски“ в с. Долна Студена, на обща стойност: 7 500,00 лева с ДДС. По проекта е почистен терен около 200 кв. м. площ и са засадени сезонни цветя и рози. В обособеното място в дворното пространство на училището са поставени 3 бр. кошчета за отпадъци, 1 бр. ученическо сметало, 1 бр мобилна дъска с размери 120/200 см, бяла на цвят, магнитна – за открита класна стая, и заслон над нея на дървена конструкция и покритие от битумни керемиди – бардолин, доставени са чинове и столове в комплект от метал и пластмаса за потребление на открити места за открита класна и 2 бр. пейки.

3. Образователна среда и обезпеченост на средата за личностно развитие.

В детските градини и училищата в Община Ценово е създадена добра организация за обучение и подкрепа за личностно развитие посредством:

- добра материална и учебна среда;
- осигурени познавателни книжки, учебници и помагала;
- осигурена учебна документация;
- създадени условия за целодневна организация на учебния ден;
- осигурен транспорт за децата и учениците от местоживеенето до учебното заведение;
- медицински грижи – осигурени медицински специалисти.

На децата и учениците се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им. Екипната работа по случай на дете или ученик е нова стъпка в образователната политика, насочена към индивидуализиране на обучението, подкрепата и цялостната грижа за детето или ученика в периода му на обучение толкова дълго, колкото е необходимо. Екипи за подкрепа на личностното развитие /ЕПЛР/ се създават и към регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/.

Ресурсното подпомагане на децата и учениците се предоставя от държавната образователна система чрез РЦПППО в областта или в съответното учебно заведение. За да получи детето възможност за ресурсно подпомагане, трябва да бъде насочено за такова от Регионалния екип за подкрепа на личностното развитие /РЕПЛР/, сформиран към съответното Регионално управление на образованието /РУО/. Ресурсното подпомагане на децата и учениците от Община Ценово се осъществява от РЦПППО – Русе.

За учебната 2024/2025 г. в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово на 8 ученици се предоставя допълнителна подкрепа за личностно развитие – двама ученици от 2 клас, трима ученици от 3 клас, двама от 5 и един от 7 клас. Учениците не са със СОП. За включване в група за ресурсно подпомагане на съответните ученици има подадени заявления от родителите. За всеки ученик е създаден ЕПЛР с участието на класния ръководител, ресурсен учител и логопед. През месец октомври 2024 г. на всеки ученик е направена оценка на индивидуалните потребности от екип на РЦПППО-Русе и е изготвен персонален план за допълнителна подкрепа на личностното развитие. Тази подкрепа е краткосрочна, до края на учебната година. Ресурсен учител от РЦПППО-Русе работи за осъществяването ѝ.

За учебната 2023/24 г. и 2024/25 г. от средствата за работа с деца от уязвими групи в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово е назначено лице на длъжност „Образователен медиатор“ на пълен щат. От началото на 2024/25 г. е назначен на 4 часа и социален работник от ромски произход в училището. От РЦПППО е осигурен психолог, логопед и ресурсен учител за 8 ученици.

През учебната 2023/24 г. в ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово със средствата за работа с деца от уязвими групи са назначени социален работник на половин щат и образователен медиатор от ромски произход на пълен щат. От РЦПППО е осигурен ресурсен учител за 1 ученик от училището. През учебната 2024/25 г. е назначен образователен медиатор от ромски произход на пълен щат.

През учебната 2023/24 г. със средствата за работа с деца от уязвими групи в ОУ „Климент Охридски“ в с. Долна Студена са назначени социален работник и образователен медиатор от ромски произход на пълен работен ден. През учебната 2024/25 г. е назначен образователен медиатор на пълен работен ден.

С учениците от уязвими групи, които имат обучителни затруднения, се работи допълнително в часовете за консултации. Тези ученици са включени през настоящата учебна година и в групи за „Допълнителни обучения за обща подкрепа за достъп и трайно приобщаване в училищното образование“ по проект „Успех за теб“.

В ДГ „Радост“ в с. Караманово и ДГ „Щастливо детство“ в с. Долна Студена в началото на учебната 2024/25 г., със средствата за работа с деца от уязвими групи, е назначено лице на длъжност „Помощник на учителя“ на пълен работен ден.

ДГ „Радост“ в с. Караманово кандидатства и е одобрена по Проект „Силен старт“ на МОН, чието изпълнение започна в началото на годината. Този мащабен проект има за цел да подобри образованието и развитието на децата в най-ранна възраст, да бъдат подпомагани деца със специални образователни потребности (СОП), деца в риск и деца с изявени дарби. Финансирането по проекта ще се използва и за квалификация на педагогически и непедагогически специалисти, както и за интензивна работа с родителите.

Семейството има най-голямо влияние за развитието и възпитанието на децата и родителите са техните първи възпитатели. За личностното израстване на децата, за придобиване на определени знания, умения и компетенции е необходим добър диалог между родителя и детето. След семейството, училището е естествената среда, в която продължават отношенията, и към тях децата пренасят опита си от първоначалната привързаност с родителите заедно с потребността си да бъдат подкрепяни.

4. Подкрепа за личностно развитие на деца и ученици в Община Ценово се предоставя чрез:

- проучване на интересите, способностите и компетентностите на децата и учениците и създаване на условия за тяхното пълноценно развитие и изява;
- организиране на образователна, творческа, спортна дейност за деца и ученици на общинско, областно и национално;
- подпомагане на професионалното ориентиране на учениците чрез стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- организиране и провеждане на занимания в групи по интереси в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство;
- участие в общински, областни, национални и международни проекти, програми и форуми;
- допълнителна дейност с децата и учениците с изявени дарби.

5. ***Детските градини, училищата, читалищата и спортните бази*** работят като мултифункционален модел за:

- подготовка чрез извънучилищна дейност на децата и учениците за изява и пълноценна реализация;

- съгласуване на формите за педагогическо въздействие с потребностите на децата и учениците и съхраняване на българската национална култура и традиции;
- осигуряване на условия за утвърждаването на децата като активни субекти на своето развитие;
- създаване на мобилни модели за работа с децата и учениците.

6. ***Необходими конкретни дейности*** по потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ценово:

- подпомагане на интелектуалното, емоционалното и физическото развитие и социалната реализация на децата и учениците в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите;
- изграждане на клубове по интереси, съдействащи за съхраняването и утвърждаването на българската национална идентичност;
- подпомагане на професионалната насоченост и придобиването на компетентности, необходими за успешна личностна и професионална реализация;
- съдействане за ранното откриване на заложбите на децата и учениците, стимулиране познавателните интереси и творческите способности и насърчаване тяхното развитие и реализация;
- подпомагане формирането на устойчиви нагласи и мотивация за учене през целия живот;
- дейности насочени към формирането на толерантност и уважение към правата на децата, учениците и хората с увреждания;
- подпомагане познаването на националните, европейските и световните културни ценности и традиции;
- осъществяване на информационна и консултантска дейност с ученици, учители и родители за видовете извънучилищни форми и дейности за подкрепа за личностно развитие, за съдържанието и условията на работа в тях;
- организиране на колективни и индивидуални, постоянни и временни организационни педагогически форми и изяви на ученици на общинско, регионално и национално равнище;
- стимулиране на ученици и учители за постигнати високи резултати в провежданите обучителни и творчески дейности;
- разработване и участие в национални и международни проекти;
- участие в национални и международни инициативи.

Дейностите се организират и провеждат в организационни педагогически форми, а именно:

- масови – прояви и публични изяви: конкурси, състезания, фестивали, изложения, прегледи, олимпиади, турнири, игри, празници, образователни, концертни и развлекателни програми, други;
- групови – школи, клубове, състави, секции, отбори, кръжоци с учебна цел и други;
- индивидуални – работа с напреднали и изявени деца и ученици.

Резултатите от дейностите на организационните педагогически форми се представят пред родителите и обществеността на публични изяви с местен, регионален, национален или международен характер.

Дейностите по потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ценово се провеждат през цялата учебна и календарна година. Ваканциите се използват за занимания в конкретни групи, при желание на децата и учениците. Заниманията **са безплатни** за децата и учениците.

V. Център за обществена подкрепа – с. Ценово

През 2024 г. Център за обществена подкрепа в с. Ценово е предоставил социални услуги на **29** потребители с направления, **34** с предварителна оценка на потребностите и **1** дете със заповед от отдел „Закрила на детето“ към Дирекция „СП“ – гр. Бяла.

ЦОП-Ценово си партнира с училищата и детските градини на територията на община Ценово и община Бяла, на които оказва подкрепа за работа с деца със социални, поведенчески, обучителни и логопедични проблеми и техните семейства.

През м. януари потребителите са 39, през м. февруари – 39, през м. март – 42, през м. април – 37, през м. май, м. юни, м. юли и през м. август – 39, през м. септември са 39, м. октомври – 45, м. ноември – 44 и м. декември – 45. С тях работят психолог, социални работници и логопед. Провеждани са дейности за информиране и консултиране, терапия (социална, логопедична, психологическа и арт), обучение в придобиване на умения, застъпничество и посредничество.

За отчетния период логопедът е работил с **18** деца с говорни проблеми и е реализирал 106,35 часа работа. Психологът е работил с **44** деца, реализирайки 642,35 часа пряка работа. Съвместно работата на социалните работници се изчислява на 1125,10 ч.

В процеса на работа с всеки отделен потребител се работи чрез индивидуален подход и след извършване на оценка на потребностите за всяко дете се изработва Индивидуален план за подкрепа, в който екипът определя целите си на работа, дейности за постигането на тези цели, очаквани резултати и включване на семейството. В екипа по всеки случай работят минимум двама служители, като според спецификата на потребностите задължително влизат социален работник, при необходимост логопед и психолог.

При капацитет **20** потребители, средномесечната заетост за 2024 г. е **41** потребители. Квалифицираният персонал на Центъра осъществява всички дейности по качественото предоставяне на услугите. Създадената организация на работа позволява ефективно изпълнение на целите на ЦОП и управление на ресурсите. Създадени са условия за подобряване на знанията и практическите умения на персонала, чрез провеждане на обучения, обмяна на опит и семинари.

В ЦОП психоклиматът допринася за по-добри взаимоотношения на работното място. Професионалистите от Центъра се отнасят с уважение и зачитат достойнството на децата и техните семейства. Те се стремят адекватно да отговорят на динамично променящата се социално-икономическа ситуация, създавайки добър модел на грижа и подкрепа. В основата на работа са нуждите на децата, образователните и емоционалните им потребности, поведението и уменията им за общуване. Чрез постоянство и внимание екипът на ЦОП се стреми да окаже подкрепа за социалната интеграция на децата и семействата в риск, както и за подобряване на взаимоотношенията в семейството. С цел подобряване качеството на работа и на предоставяните услуги, екипът не спира да развива и обогатява знанията и уменията си и търси нови начини за помощ и съдействие. Чрез своите ателиета, социални мероприятия и обучителни модули специалистите в ЦОП се стремят да обучават в нови умения, да предоставят информация, да дават адекватни социални примери и да възпитават.

VI. Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни при Община Ценово

Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни организира и координира социалнопревантивна дейност на територията на община Ценово, разработва програми за ограничаване действието на криминогенните фактори, работи съвместно с органите, имащи отношение към закрилата и защитата на малолетни и непълнолетни. По инициатива на МК или с нейно участие, за децата и младежите от община Ценово през 2024 г. бяха проведени множество мероприятия с превантивна цел. Някои от тях са:

11 януари – Световен ден на думата „Благодаря“

- проведен е разговор с учениците от начален етап в ОУ „Хр. Ботев“ – с. Караманово, на тема „Защо и на кого искам да благодаря“;
- ученици от 1 и 2 клас от с. Ценово и с. Караманово изработиха картички, с които се обърнаха с думата „Благодаря!“ към своите учители, приятели и близки;

- учениците от 3, 4, 5, 6 и 7 клас написаха на специално подготвени картончета своите благодарности към учители, родители и приятели. С тях беше направено табло и изложено във фоайето на училището.

21 януари – Международен ден на прегръдката

- учениците от училището в с. Караманово получиха по този повод подаръци от своята съгражданка Цветанка Шмид и изнесоха поздравителна програма под надслов „Магазинче за надежда“;
- от обществените възпитатели са изготвени постери /10 бр./ с послания във връзка с положителния ефект от прегръдката и са разпространени в училищата от общината;
- проведени са кампании с учениците от ОУ „Хр. Ботев“ в с. Ценово и ОУ „Св. Климент Охридски“ в с. Долна Студена на тема „Прегръдка за добро здраве и имунитет“.

17 февруари – Ден на спонтанните актове на доброта

- проведена е дискусия в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово с учениците от 3, 4, 5 и 6 клас на тема „Какво добро искам да направя днес?“;
- учениците изработиха мартеници за самотно живеещи стари хора от общината.

23 февруари – отбелязване на деня против тормоза в училище
Ден на розовата фланелка

- учениците от ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово се запознаха с историята на този ден и участваха в беседа на тема: „Не на тормоза в училище!“.
- изготвени бяха плакати и табла от ученици в ОУ – с. Ценово и ОУ – Долна Студена;
- организирани бяха игри и бяха разпространени символи, свързани с този ден;
- изготвени и разпространени бяха постери против агресията и тормоза в училище;
- учениците от с. Караманово проведоха разговори в часа на класа по темата за тормоза в училище;
- ученици от 7 клас в с. Караманово изработиха розови фланелки от хартия, на които написаха своите послания към съучениците си;
- учениците от 5 и 6 клас в с. Караманово изготвиха постер-комикс по темата за тормоза в училище; учениците от 3 и 4 клас изрязаха ръчички с послания: „Помагай! Защитавай! Не обиждай! Бъди добър!“

1 март – Баба Марта

- участие в инициативата **„Мартеница за здраве“** – изработване на мартеници и участие в **конкурс за мартеници** от ученици от четирите училища в общината;
- даряване на мартеници на самотно живеещи хора;
- разучаване на песни и стихотворения за Баба Марта;

От МКБППМН бяха сигурени материали за изработка на мартеници, както и награди за участниците.

8 март – Международен ден на жената

Във всички училища от общината:

- изработване на картички и сувенири за майката – засвидетелстване на обич и уважение към нейната всеотдайност;
- поздрав със стихове и песни към учителките в училищата.

18 март – Световен ден на рециклирането

Ученици от ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово изработиха предмети от материали за рециклиране и подготвиха изложба.

20 март – Международен ден на приказката

В ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово бяха организирани:

- кът за четене с детски книги с приказки;
- маратон на четенето на приказки с учениците от начален етап.

21 март – Световен ден на поезията

В ОУ „Христо Ботев“, с. Ценово беше организиран конкурс за рецитиране на стихотворение. Най-добрите рецитатори получиха и награди.

22 март – Световен ден на водата

- проведен конкурс за рисунка на тема „Водата – извор на живот“, организиран от НЧ „Пробуда – 1923“ в с. Долна Студена и конкурс за рисунка на тема „Водата е за всички“, организиран от НЧ „Светлина – 1905“, с. Караманово;
- организиран конкурс за рисунка по повод настъпването на пролетта и Световния ден на водата и в училището в с. Ценово.

22 април – Ден на Земята

Във всички училища от общината са:

- изготвени табла с рисунки и послания, посветени на опазването на планетата от учениците от начален етап;
- организирани и проведени акции за почистване на районите около училищата;
- засадени цветя и дървета с цел облагородяване дворовете на учебните заведения.

1 юни – Ден на детето

- за учениците от Община Ценово беше организиран празник с участието и на най-малките – забавни игри под мотото „Весели игри“ и конкурс за рисунка на асфалт на тема „Детство мое“;
- учениците от 1, 2 и 3 клас в ОУ „Христо Ботев“ – с. Караманово, изнесоха програма, в която бяха включени песни, забавна викторина и танци. В края на програмата получиха от директора на училището своите удостоверения за завършен клас и почерпка;
- между учениците от 5, 6 и 7 клас в с. Караманово беше организирана футболна среща, след която получиха награди.

4 юни – Световен ден в защита на децата, жертва на агресия

В ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово е проведена беседа с учениците от 5, 6 и 7 клас за различните видове агресия и за причините, които я пораждат.

5 юни – Световен ден на околната среда

В ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово:

- разглеждане на интерактивни материали по темата;
- дискусия по два основни въпроса: „Как разделното събиране на отпадъци спомага за опазване на околната среда“ и „Защо не трябва да се пали огън в горите“;

7 юни – екскурзия с учебна и възпитателна цел, организирана от МКБППМН за всички ученици от общината

Посещение на Архитектурно-исторически комплекс „Даскалоливница – гр. Елена и „Пантеон на войводите“ – с. Раювци

9 юни – Международен ден на приятелството

Изработване на картички за приятел и кутия на приятелството от различни материали, с помощта на различни техники

29 юни – Национален ден за безопасност на движението по пътищата

Във всички училища и детски градини от общината:

- разпространение на брошури с правила за безопасно лято;

- презентация на тема "Движението по улицата има своите правила";
- подреждане на пъзели с пътни знаци
- среща с представители на КАТ;
- рисунка на тема „Пази живота!“;
- обсъждане и оценяване на различни ситуации на пътя;
- припомняне на правилата за движение чрез практически упражнения и образователни игри;
- демонстрация на майсторско управление на велосипед.

29 юни – Международен ден на река Дунав

В ОУ „Христо Ботев“ – с. Ценово:

- презентация „Силата на Дунав е в нашите традиции“;
- образователни и занимателни игри във връзка с отбелязване на 30 години от подписването на Конвенцията за сътрудничество при опазване и устойчиво използване на река Дунав и 20 години Ден на река Дунав.

31 юли – майсторско управление на велосипед и щафетни игри по време на лятната занималня

27 септември – Европейски ден на спорта в училище

Участие на учениците от общината в тази инициатива за десети път, с цел насърчаване на физическата активност на подрастващите – проведени спортни игри и състезания.

30 септември – включване в Националната кампания на ДАЗД за превенция срещу насилието над и между деца „Бъди смел, бъди добър!“

- проведен е разговор с учениците от всички училища за запознаване с видовете агресия, какво е насилие, какво е тормоз и признаците, по които могат да ги познаят;
- проведен е крос на открито в основните училища на Община Ценово в подкрепа на инициативата. Проведени са спортни игри и състезания.

1 октомври – Международен ден на възрастните хора

- в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово е проведен разговор с учениците за приемствеността между поколенията;
- за възрастните хора от селото са изготвени и поднесени от учениците поздравителни картички и китка здравец.

4 октомври – Световен ден на усмивката

Отбелязан е в ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово под мотото „Усмихни се – намери приятел“. Учениците рисуваха усмихнати лица и ги подариха на учители и приятели.

23 октомври – засаждане на дръвче с послание

Учениците от ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово засадиха брезичка в двора на училището по повод кампанията на ДАЗД срещу насилието над и между деца **„Бъди смел, бъди добър!“**, като поеха отговорност за отглеждането ѝ. Поставиха и табела до дръвчето с мотото на кампанията. Бяха засадени още две дръвчета в парка на с. Ценово.

11-15 ноември – Международна седмица на науката и мира

Учениците от ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово изготвиха табла за най-значимите български и световни открития, представиха изложба с рисунки на мира, проведоха демонстрации на забавни опити.

16 ноември – Международен ден на толерантността

Ученици от ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово – 1 и 4 клас, проведоха „Урок по толерантност“ – какво е толерантност, принципи на толерантността, толерантни ли сме.

Децата изготвиха табла, рисунки и послания за толерантност. Бяха представени образователни игри по темата пред учениците от всички класове, презентация на тема: „Моето послание за толерантност“.

Учениците от ОУ „Свети Климент Охридски“ в с. Долна Студена и ОУ „Алеко Константинов“ в с. Новград също се запознаха с принципите на толерантността и организираха изложба по този повод.

20 ноември – 35 години от създаването Конвенцията на ООН за правата на детето
Осветяване в синьо сградата на читалището в с. Ценово и аудиопослание по повод Националната кампания на ДАЗД против насилието над и между деца
„Бъди смел, бъди добър!“

21 ноември – Ден на християнското семейство

- учениците от ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово проведоха разговор по класове на тема „Аз и моето семейство“, участваха в честването на празника съвместно с НЧ „Христо Ботев – 1898“ и пенсионерски клуб „Млади сърца“. Проведен беше и открит урок „Да бъдем добри“ съвместно с деца от ДГ „Баба Тонка“ – с. Ценово;
- ученици от 1 и 4 клас от ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово рисуваха на тема: „В моето семейство е приятно и забавно“ и подредиха специално табло във фоайето на училището, всички деца отговориха на въпроса „Какво е за мен семейството?“, като поставиха своя отговор на таблото.
- учениците от начален етап изпяха песен за семейството, а учениците от 3, 4 и 5 клас подготвиха пиеса по българската народна приказка „Сливи за смет“, която представиха пред учениците, учителите и гостите на празника.

1 декември – Световен ден за борба срещу СПИН

- в ОУ „Христо Ботев“ в с. Ценово бяха изготвени и разпространени материали относно създаване и укрепване на нагласата на учениците за здравно и социално отговорно поведение.
- в ОУ „Христо Ботев“ в с. Караманово е направена анкета от 7 ученици, които направиха проучване за заболяването, след което е проведена дискусия.

2 декември – Запалване на коледните светлини

Ученици от всички училища в общината, както и деца от детските градини, подготвиха коледни и новогодишни песни и стихотворения.

Децата написаха своите писма до Дядо Коледа и ги пуснаха в коледната поща.

VII. Очаквани резултати

Да се подобри организацията и провеждането на дейностите за развитие на интересите, способностите, компетентностите и изявата в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и осигуряването на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на общината.

VIII. Финансови средства за прилагането на необходимите дейности за реализиране на стратегическите цели по потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Ценово

Финансирането се извършва със средства от бюджета на Министерството на образованието и науката, средства от Национални и Европейски програми и проекти и със средства от бюджета на Община Ценово. Необходимите финансови средства по отделните

дейности се посочват при изготвянето на годишния план на дейностите за подкрепа на личностно развитие, съгласно чл. 197, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищно образование.

IX. Обобщение и изводи от анализа:

След влизането в сила на Закона за предучилищното и училищното образование и извършената оптимизация на училищната мрежа, системата за предучилищно и училищно образование (СПУО) в Община Ценово е утвърдена училищна мрежа от четири общински детски градини и четири общински училища, като няма общински център за подкрепа за личностно развитие. За да отговорим на държавни образователни стандарти, е необходимо да се извърши оптимизация на училищната мрежа с цел повишаване ефективността на учебно-възпитателния процес и подобряване на разходите в системата на образованието.

1. В Община Ценово има изградена и добре функционираща система за предучилищно и училищно образование за обезпечаване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие, които се осигуряват там, където са детето и ученикът – в детските градини, в училищата и в ЦОП – с. Ценово.
2. В Община Ценово съществуват условия за осъществяване на подкрепата за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на образованието съвместно с държавните и местните органи и съществуващите социални услуги.
3. Потребността от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в Община Ценово се покрива от дейностите, заложени в социалната услуга ЦОП и различни дейности, изпълнявани от читалищата и от МКБППМН-Ценово.
4. В Община Ценово няма общински център за ресурсно подпомагане, а при установяване на потребност от такава подкрепа, грижата за децата и учениците се предоставя от социалната услуга Център за обществена подкрепа и/или се осъществява от Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – Русе.
5. Община Ценово прилага цялостни политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие, чрез финансиране на общински образователни и младежки дейности, спортни дейности, дейности по превенции, здравеопазване и социални дейности.
6. В Община Ценово са създадени условия за сътрудничество и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование.
7. В Община Ценово се прилагат активни политики за реализиране на проекти, финансирани със средства по различните оперативни програми на Структурните фондове на ЕС, както и чрез други фондове и програми, осигуряващи допълнителен финансов ресурс и дългосрочно положително въздействие върху местната общност.
8. Организирането и осигуряването на дейностите за подкрепа на личностното развитие на територията на Община Ценово е динамичен процес, който подлежи на оптимизиране в съответствие с разпоредбите на ЗПУО и Наредбата за приобщаващо образование.

X. Заключение

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците трябва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за пълноценното им участие в общността на детската градина и на училището. Тя трябва да се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик и чрез включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за равноправен старт на децата и учениците в социалния живот и пълноценна личностна реализация. Подкрепата извежда на преден план сътрудничеството и загрижеността между всички участници в процеса на приобщаващото образование, за да се превърне детската градина/училището в територия с позитивен психоклимат, в среда на взаимно доверие и емоционално благополучие за изява на всяка индивидуалност.

д-р Петър Петров,
Кмет на Община Ценово

Изготвил:
Даринка Попова
Специалист „Образование“